

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกาล(tenses)กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 - 1.2 สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.3 องค์ประกอบของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.2 ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 หลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.4 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.5 ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.6 เกณฑ์การพิจารณาสื่อ
 - 2.7 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
 - 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
 - 3.2 องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
 - 3.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
 - 3.4 บรรยากาศในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา
4. การเรียนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
 - 4.1 ความหมายของไวยากรณ์(กาล tenses)
 - 4.2 ความสำคัญของไวยากรณ์ต่อสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษ
 - 4.3 การนำไวยากรณ์ไปใช้ในการสอน
 - 4.4 รูปแบบของไวยากรณ์
 - 4.5 การสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
 - 4.6 ขั้นตอนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์
5. เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
 - 5.1 ความหมายของเจตคติ

- 5.2 องค์ประกอบของเจตคติ
- 5.3 ลักษณะของเจตคติ
- 5.4 การเกิดเจตคติ
- 5.5 ประโยชน์ของเจตคติ
- 5.6 การวัดเจตคติ
- 5.7 ประเภทของแบบวัดเจตคติ
- 5.8 เจตคติในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ของกระทรวงศึกษาธิการ

1. โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

เป้าหมาย (goals)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีปัญญามีความสุขมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นรวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์จึงกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

ภาษาเพื่อการสื่อสารการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นตีความนาเสนอข้อมูลความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นการใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลกการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนชุมชนและสังคมโลกเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ สาระการเรียนรู้พื้นฐาน

๒๒๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ ๓

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เวลา ๖๐ ชั่วโมง

จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ฝึกทักษะระบุ/ เขียนประโยคและข้อความให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ที่อ่านเลือกหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ บอกรายละเอียดสนับสนุน (supporting detail) และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านพร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างง่าย ๆ ประกอบการพูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูลบรรยายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสมการพูดและเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรมต่าง และประสบการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผล ประกอบอย่างเหมาะสม การพูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัวและประสบการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลสั้น ๆ ประกอบการเข้าร่วม/กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ การเปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน เป็นภาษาต่างประเทศ

โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดเปรียบเทียบ กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการทางภาษา กระบวนการสร้างเจตคติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ใช้ภาษาในการสื่อสาร ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม เห็นคุณค่าของการเรียนภาษาต่างประเทศ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้น มีมารยาทในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน มีคุณธรรม จริยธรรม มีสัมมาคารวะ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ

รหัสตัวชี้วัด ต ๑.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒ , ม.๒/๓ , ม.๒/๔

ต ๑.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒ , ม.๒/๓ , ม.๒/๔ , ม.๒/๕

ต ๑.๓ ม.๒/๑, ม.๒/๒ , ม.๒/๓

ต ๒.๑ ม.๒/๑, ม.๒/๒ , ม.๒/๓

ต ๒.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒

ต ๓.๑ ม.๒/๑

ต ๔.๑ ม.๒/๑

ต ๔.๒ ม.๒/๑, ม.๒/๒

รวมทั้งหมด ๒๑ ตัวชี้วัด

โครงสร้างรายวิชา

อ๒๒๑๐๑ ภาษาอังกฤษ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (๑๕๐ คะแนน)
๔	entertainment -present simple tense -past simple tense -future simple tense	ต ๑.๑ ม.๒/๔	บทสนทนา นิทานเรื่อง สั้นและเรื่องจากสื่อ ประเภทต่างๆ เช่น วารสารหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์	๑๐	๑๕๐
		ต ๒.๑ ม.๒/๒	ความเป็นมาและ ความสำคัญของเทศกาล วันสำคัญ ชีวิตความ เป็นอยู่และประเพณี ของ เจ้าของภาษา		
		ต๒.๒ม.๒/๒	การเปรียบเทียบและการ อธิบายความเหมือนและ ความแตกต่างระหว่างชีวิต ความเป็นอยู่และ วัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษากับของไทย		
รวมระหว่างเรียน				๑๐	๑๕๐
รวมทั้งหมด				๑๐	๑๕๐

2. องค์ประกอบของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- ปฏิบัติตาม คำขอร้องคำแนะนำคำชี้แจง และคำอธิบายง่ายๆที่ฟังและอ่าน
- อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ และบทร้อย-กรองสั้นๆถูกต้องตาม หลักการอ่าน

3. ระบุ/เขียนประโยค และข้อความ ให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง รูปแบบต่าง ๆ ที่อ่าน

4. เลือกหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญบอกรายละเอียดสนับสนุน (supporting detail) และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านพร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างง่าย ๆ ประกอบ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (instructional package) คำว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ บางครั้งเรียกว่าชุดการเรียนการสอน หรือชุดการเรียนชุดการสอน นักการศึกษาให้ความหมายของ “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้” ไว้ดังนี้

ชัย วงษ์ใหญ่ (2542, หน้า 185) ให้ความหมายไว้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน และมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกันสื่อการเรียนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจในขณะที่อีกอย่างหนึ่งให้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกอย่างหนึ่งอาจเพื่อก่อให้เกิดการเสาะแสวงหา อันนำไปสู่ความเข้าใจลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจความหมายผิด สื่อการเรียนเหล่านี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สื่อประสมที่เรานำมาใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนอกจากนี้ เบญจมาศ หันตรา (2544, หน้า 6) ให้ความหมายของชุดการสอน (instructional package or learning package) ไว้ว่าหมายถึง ชุดของบทเรียนซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหา คำสั่ง แบบทดสอบ และสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บูรณาการเข้ากับเนื้อหา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบการผลิตและการนำสื่อประสม (Multi Media) สอดคล้องกับวิชา หน่วยหรือหัวเรื่อง ช่วยให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ต่างกัน

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2545, หน้า 91) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการเรียน มาจากคำว่า instructional package หรือ learning package หมายถึง สื่อการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเป็นชุดของสื่อประสม (multi – media) คือการใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้ ช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้นที่จัดเอาไว้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2546, หน้า 118) ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการสอนว่า คือ สื่อประสมประเภทหนึ่งซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอนโดยการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับ วิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2549, หน้า 1) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึงชุดกิจกรรมที่มีสื่อประสมกันหลาย ๆ อย่างด้วยกัน มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนในหน่วยการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย

สุคนธ์ สินธพานนท์(2552, หน้า 14) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่ครูใช้ประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยคำแนะนำ ทำกิจกรรม ตามขั้นตอน โดยผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นเพียงที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ, และสุดา สินสกุล.(2553, หน้า 494 – 495) ซึ่งอธิบายว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงสื่อการสอนที่ประกอบด้วยสื่อที่หลากหลายที่มีความสัมพันธ์กัน รวมเข้าด้วยกัน โดยสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จะประกอบด้วยคำแนะนำ เนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แบบฝึกหัด และการประเมินผลซึ่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่มได้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถตรวจคำตอบได้ทันที ได้ทราบผลการเรียนของตนเองและถ้าศึกษาแล้วยังไม่เข้าใจสามารถกลับไปศึกษาใหม่ได้อีก ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเหมาะกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึงสื่อการสอนที่ประกอบด้วยสื่อที่หลากหลายที่มีความสัมพันธ์กัน รวมเข้าด้วยกัน โดยสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จะประกอบด้วยคำแนะนำ เนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แบบฝึกหัด และ การประเมินผลซึ่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่มได้ นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถตรวจคำตอบได้ทันที ได้ทราบผลการเรียนของตนเองและถ้าศึกษาแล้วยังไม่เข้าใจสามารถกลับไปศึกษาใหม่ได้อีก ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้นักการศึกษาชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

กูด(Good, 1973, p.306) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะ มีวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือครู เนื้อหาแบบฝึกหัด ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน ชุดการสอนนี้ครูเป็นผู้จัดให้กับนักเรียนแต่ละคนเป็นผู้ศึกษาด้วยตนเอง

ดูแอน (Duan, 1973, p.136) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่า เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งอาจให้คำจำกัดความง่าย ๆ ได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ คือชุดของวัสดุทางการเรียนซึ่งรวบรวมไว้อย่างมีระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการตามเป้าหมาย นอกจากนี้ กูด(Good,1973, p.306) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนว่าเป็นโปรแกรมทางการเรียนที่ทุกอย่างจัดไว้โดยเฉพาะ

ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือ เนื้อหาแบบทดสอบและมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้ครบถ้วน

ออลพอร์ทกอร์ดอน (Allport Gordon W, 1973, p.258) ได้ให้ความหมายว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นชุดของวัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

บราวน์, เลอวิส, และฮาเซอโรด (Brown, Lewis, & Harclerod, 1985) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าเป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้ครูสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในกล่องหรือชุดการสอนอาจประกอบด้วย เอกสารเพียงอย่างเดียว หรือบางชุดอาจเป็นโปรแกรมที่ประกอบด้วยบัตรคำสั่ง ให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนประสมกับที่ผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวิชา หน่วย และหัวเรื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ แบบทดสอบ คู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน เพื่อช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ

2. ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จัดเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนมีประสิทธิภาพ นักการศึกษาจึงได้แยกประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สุกิจ ศรีพรหม (2541, หน้า 68–69) เสนอว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ประเภทดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนหลายชนิด เช่น แผ่นโปร่งใส สไลด์ เป็นต้น ให้ครูใช้ประกอบคำบรรยายเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น การสอนนี้เหมาะสำหรับการสอนเป็นกลุ่มใหญ่หรือนักเรียนทั้งชั้น

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมกลุ่ม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบนี้เน้นที่ตัวผู้เรียน ได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน และอาจจัดในรูปศูนย์การเรียน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ย่อยจำนวนเท่ากับศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ให้นักเรียนหมุนเวียนทำกิจกรรมในชุดการสอนที่จัดไว้ประจำแต่ละกลุ่มหรือศูนย์ต่าง ๆ จนครบศูนย์ ผู้เรียนอาจต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากเคยชินกับวิธีการใช้แล้วผู้เรียนสามารถช่วยเหลือกันและกันได้เองระหว่างประกอบกิจกรรมหากมีปัญหาผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบการเรียนแต่ละศูนย์แล้วผู้เรียนอาจจะสนใจ

การเรียนรู้เสริมเพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่เรียนรู้ได้อีกจากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอคอยบุคคลอื่น ๆ

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผลิตขึ้นสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองตามอัตราความสามารถของตน และประเมินผลความก้าวหน้าของตนเอง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า119-120) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ประเภทคือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับครู (ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเภทคำบรรยาย) เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจพร้อม ๆ กันในเวลาเดียวกัน มีการกำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอนเพื่อเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูให้พุดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ซึ่งถ้าเป็นสื่อการสอนที่ไม่สามารถจัดไว้ในชุดการสอนได้ก็จะกำหนดไว้ในสิ่งที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้าก่อนการเข้าสอน เช่น วีดีโอ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ประกอบด้วยนักเรียนประมาณ 5 – 7 คน โดยสื่อที่มีในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันโดยเฉพาะ

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จัดระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองตามลำพังตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ โดยมีห้องเรียนพิเศษที่เรียกว่าห้องเรียนรายบุคคลเมื่อศึกษาจบแล้วจะนำมาเป็นแบบทดสอบเพื่อประเมินผลความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ ผู้เรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ เป็นการส่งเสริมนิสัยให้ผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จากประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนกลุ่มเล็ก ๆ นำมาทำการวิจัยในครั้งนี้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกิจกรรมกลุ่มนั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะกับการเรียนแบบกิจกรรมศูนย์การเรียน และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบรายบุคคล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันได้ดีอีกด้วย

3. หลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

จุดมุ่งหมายของนวัตกรรม “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้” คือการมุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับครูและผู้เรียนตามลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในคู่มือครูจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เอาไว้โดยละเอียด ครูและผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามคำชี้แจงนั้นอย่างเคร่งครัด จึงจะสามารถใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล คู่มือครูอาจทำเป็นเล่มหรือเป็นแผ่น ซึ่งมีส่วนสำคัญดังนี้ (1) คำชี้แจงสำหรับครู (2) บทบาทของผู้เรียน (3) การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง (4) แผนการสอน และ (5) แบบฝึกหัดปฏิบัติ

2. บัตรคำสั่ง (คำแนะนำ) เพื่อให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่าง ซึ่งจะมีอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มและชุดการสอนรายบุคคล และในบัตรคำสั่งนั้นประกอบด้วย (1) คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา (2) คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม และ (3) การสรุปบทเรียนอาจใช้การอภิปรายหรือตอบคำถาม บัตรคำสั่งที่ดีต้องมีถ้อยคำกะทัดรัด เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมกิจกรรมที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนทำ ผู้เรียนจะต้องอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจเสียก่อน แล้วปฏิบัติตามเป็นขั้น ๆ ไป

3. เนื้อหาหรือประสบการณ์จะถูกบรรจุไว้ของสื่อการสอนต่าง ๆ ประกอบด้วย บทเรียนสำเร็จรูป สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฟิล์มสตริป หุ่นจำลอง รูปภาพ วัสดุกราฟิก แผ่นภาพ โปร่งใส เป็นต้น ผู้เรียนจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้ให้

4. แบบประเมินผล (ทั้งก่อนและหลังเรียน) อาจอยู่ในลักษณะของแบบฝึกหัด เต็มคำ ในช่องว่าง จับคู่ เลือกคำตอบที่ถูก หรือให้ดูผลจากการทดลองหรือทำกิจกรรม ส่วนประกอบทั้งหมดนี้จะอยู่ในซองหรือกล่องอย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกต่อการใช้

สุกิจ ศรีพรหม (2541, หน้า 69) ได้แนะนำองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 อย่างดังนี้

1. เนื้อหาหรือมโนภาพที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษา (concept focus) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดหนึ่งควรจะเน้นให้ผู้เรียนศึกษาเพียงมโนทัศน์หลักเรื่องเดียว

2. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behaviorally stated objective) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นข้อความที่ระบุถึงพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ ควรระบุชัดเจนให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งเพราะวัตถุประสงค์นี้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. มีกิจกรรมให้เลือกหลาย ๆ อย่าง (multiple active methodologies) คือรายละเอียดของกิจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น ทำงานกลุ่ม ทำการทดลองหรือใช้สื่อการเรียนชนิดต่าง ๆ การที่มีกิจกรรมให้นักเรียนเลือกปฏิบัติหลาย ๆ ทางมาจากความเชื่อว่าไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งจะเหมาะสมที่สุดกับนักเรียนทุกคน

4. วัตถุประสงค์ประกอบการเรียน (diversified learning resources) จากกิจกรรมให้เลือกหลายทางนั้นจำเป็นต้องมีวัสดุประกอบการเรียนหลาย ๆ อย่างเช่น แผนภูมิภาพ หุ่นจำลอง เทป

บันทึกเสียง เป็นต้น วัสดุหรือสื่อการเรียนเป็นแหล่งที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดการเรียนรู้ใหม่ในทศน์ที่กำหนด

5. แบบทดสอบ (evaluation instrument) ในการประเมินผลดูว่านักเรียน เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้จากการสอนมากน้อยเพียงใด แบบทดสอบที่ใช้อาจใช้ได้ 2 ลักษณะ

5.1 แบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test)

5.2 แบบทดสอบหลังเรียน (post-test)

6. กิจกรรมสำรวจหรือกิจกรรมเพิ่มเติม (breadth and depth activities)

หลังจากที่นักเรียนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วอาจทำกิจกรรมที่เสนอแนะเพิ่มเติม ตามความสนใจ

7. คำชี้แจงวิธีใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (instruction package) เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง คำชี้แจงวิธีใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึง จำเป็นต้องให้รายละเอียด ของวิธีใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจ และ เรียนด้วยตนเอง

จากองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควร ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญได้แก่ คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน กิจกรรม วิธีดำเนินการ ตลอดจนแบบประเมิน

4. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษา

สิ่งที่จะช่วยให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นส่วนหนึ่งก็คือ การพัฒนาชุด การสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้เสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุด กิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เป็นแนวคิดตามหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล นัก การศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. เป็นแนวคิดที่พยายามจะเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่ง ความรู้หลัก มาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมด ส่วนอีกสองในสามผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากชุด กิจกรรมการเรียนรู้

3. เป็นแนวคิดการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ที่ได้เปลี่ยนและขยายตัวออกเป็นสื่อการสอน ซึ่ง คลุมถึงการนำวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือต่าง ๆ กระบวนการสาธิตทดลอง และกิจกรรมต่าง ๆ เดิม นั้นการผลิตและการใช้สื่อการสอนมักออกมาในรูปต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้สื่ออย่างเดียวนั้น มิได้มีการจัดระบบการใช้สื่อหลายอย่างมาบูรณาการให้เหมาะสม และใช้เป็นแหล่งความรู้ สำหรับนักเรียน แทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนอยู่ตลอดเวลา แนวโน้มใหม่จึง

เป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อันมีผลต่อการใช้ของครูคือ เปลี่ยนจากแนวความคิดที่ว่าใช้สื่อ “เพื่อช่วยครูสอน” มาเป็น “เพื่อช่วยนักเรียนเรียน”

4. เป็นแนวคิดที่พยายามจะสร้างปฏิริยาสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสภาพแวดล้อม โดยนำสื่อการสอนและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันของนักเรียน

5. เป็นแนวคิดที่ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาจัดสภาพการณ์การเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสดังต่อไปนี้

5.1 ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง

5.2 ได้รู้ว่าการตัดสินใจหรือการทำงานของตนถูกหรือผิดได้ทันที

5.3 มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานถูก หรือคิดถูก ซึ่งจะทำให้เกิดการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต

5.4 ได้ค่อยเรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของนักเรียนโดยไม่ต้องมีใครบังคับ

การจัดสภาพการณ์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นนี้ จะมีเครื่องช่วยให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้ โดยการจัดการสอนแบบโปรแกรมในรูปแบบของกระบวนการ และใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญ

จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาดังกล่าว สรุปได้ว่าการผลิตและการใช้สื่อการสอนมาบูรณาการให้เหมาะสม ใช้เป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียน แทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน และนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมเพื่อเร้าและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาต่อสภาพการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า119-120) ได้กล่าวถึงการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งขั้นตอนออกเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการสอน โดยการแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น หน่วยการสอน เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนได้ ภายใน 1 สัปดาห์ หรือให้เสร็จสมบูรณ์ได้ภายในการสอน 1 ครั้ง อาจเป็น 1-2 ชั่วโมง โดยขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาหรือระดับชั้น

3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนควรกำหนด หัวเรื่องต่าง ๆ ที่จะสอนว่า ในการสอนแต่ละครั้ง จะจัดประสบการณ์ใดบ้างให้แก่ผู้เรียนโดยพิจารณาเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาเหล่านั้น ประกอบกัน

4. กำหนดมโนคติ และหลักการ ในการกำหนด มโนคติ และหลักการนี้ จะต้องสอดคล้องกับหน่วยการสอนและหัวเรื่อง โดยสรุปรวม แนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอเนื้อหาที่จะสอนให้สอดคล้องกันโดยพิจารณาว่าในหัวเรื่องนั้นมีสาระสำคัญหรือหลักเกณฑ์อะไร ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้หรือเกิดขึ้นหลังจากการเรียน

5. กำหนดวัตถุประสงค์ ในการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นควรกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องโดยเขียนเป็นวัตถุประสงค์ทั่วก่อนแล้วจึงเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนควรจะต้องมีพฤติกรรมอย่างไรหลังจากเรียนในเรื่องนั้น ๆ แล้ว

6. กำหนดกิจกรรมการเรียน ในการกำหนดกิจกรรมการเรียน ควรจะพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องประกอบกิจกรรมนั้น จะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อันเป็นแนวทางในการ เลือก ผลิต และใช้สื่อการสอน กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น ตอบคำถาม ปฏิบัติกิจกรรมตามคำสั่ง เล่นเกม ฯลฯ

7. กำหนดแบบประเมินผล ควรจะต้องประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยใช้แบบทดสอบ และใช้วิธีการพิจารณาแบบอิงเกณฑ์ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกและผลิตสื่อการสอน ในการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ ที่ครูใช้ จัดว่าเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อแต่ละหัวเรื่องแล้ว ควรจัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่และจัดไว้ในซองหรือกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพ ในขั้นนี้จะพิจารณาว่าในลักษณะของเนื้อหาและลักษณะผู้เรียน สื่อชนิดใดหรือกิจกรรมการเรียนแบบใดจึงจะสอดคล้องและทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนได้มากที่สุด

9. ทดสอบประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดสอบหาประสิทธิภาพ นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ เพื่อดูว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์เพียงไร เมื่อพบว่ามิชอบก็จะต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขจนทำให้การสอนบรรลุประสงค์ที่วางไว้โดยผู้สร้างควรกำหนดเกณฑ์ตามหลักการที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมสอน สอนเสร็จแล้วมีความจำเป็นที่จะต้อง

10. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากการสร้างชุดการสอนและนำไปหาค่าประสิทธิภาพ ปรับปรุง แก้ไข ได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนก็สามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เช่น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบรรยาย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ

รายบุคคล และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมกลุ่มและสามารถใช้ได้ทุกระดับ เช่น อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยมีขั้นตอนการใช้ดังนี้

10.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน ควรจะมีการตรวจสอบความรู้พื้นฐาน ในเรื่องที่จะเรียนก่อน

10.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ในขั้นนี้ผู้สอนควรนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนก่อนเรียน อีกทั้งเป็นการแนะนำวิธีการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในกรณีที่ผู้เรียนยังไม่เคยเรียนโดยวิธีนี้ จะได้ทราบขั้นตอนการเรียน การปฏิบัติตนในกระบวนการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างถูกขั้นตอนจะลดปัญหาในการเรียน ในกรณีที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่ม ควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนและอธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

10.3 ขั้นประกอบกิจกรรม ในการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แต่คำสั่งที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามนั้น ควรมีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบรายบุคคล และแบบกิจกรรมกลุ่ม ภาษาที่ใช้ในการอธิบายควรเข้าใจง่ายและชัดเจนผู้สอนควร ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหา

10.4 ขั้นสรุปและทดสอบหลังเรียน เมื่อผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้สอนควรสรุปมโนคติหรือความคิดรวบยอดต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนแล้ว เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ทดสอบหลังเรียน เพื่อให้ทราบว่าหลังจากที่ผู้เรียนเรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องหรือไม่ ถ้ายังไม่เข้าใจ ผู้สอนควรอธิบาย หรือให้ประกอบกิจกรรมอื่น ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

10.5 ขั้นประเมินผลการเรียน โดยการทำข้อทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินดูว่าผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนในกรณีที่ยังไม่ผ่านจุดประสงค์ที่กำหนดข้อใดข้อหนึ่ง

แนวทางในการพัฒนาการสอนภาษาโดยกาญจนา เกียรติประวัติ (2542, หน้า28) ได้สรุปขั้นตอนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เลือกรื่อง เรื่องที่จะทำให้ง่าย ต้องมีปัญหาในการสอนด้วยวิธีอื่น ๆ จึงจะมีคุณค่าสำหรับการสร้าง

2. พัฒนาเรื่องที่มีปัญหาเพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยคำตอบ การพัฒนาหัวเรื่องให้เป็นปัญหาเป็นวิธีเร้าความสนใจในการเรียน ได้ดี ข้อสำคัญปัญหานั้นจะต้องสอดคล้องกับจุดสำคัญที่ครูต้องการสอน

3. เนื้อหาสาระ กำหนดเนื้อหาสาระจากการศึกษาหลักสูตร การศึกษาหลักสูตรจะทำให้ ครูรู้ระยะเวลาในการสอนว่าควรเน้นย้ำรายละเอียดเพียงใด เช่น ไม่สอนทุกสิ่งทุกอย่างที่หลักสูตร กำหนดให้สอนในเวลา 10 ชั่วโมง โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพียง 2 – 3 ชั่วโมง

4. เขียนมโนทัศน์และหลักการ (Concept) ของเรื่องเพื่อเป็นหลักในการจัดกิจกรรมและการตั้งคำถามของครู ครูที่สอนโดยคำนึงถึงหลักการและมโนทัศน์ของเรื่องเท่ากับส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นด้วย

5. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแล้วเรียงลำดับก่อนหลังโดยเริ่มจากสิ่งที่ต้องสอนก่อน ระบุวิชาที่จะนำมาสัมพันธ์หรือบูรณาการกันได้ จะช่วยให้การคิดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูส่งเสริมความคิดของผู้เรียนให้กว้างขวางออกไป

6. คำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละระดับมีช่วงเวลาความสนใจ ต่างกัน ลักษณะกิจกรรมที่จะจัดต้องคำนึงถึงวัยของผู้เรียนที่เป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมนั้นด้วย

7. วิเคราะห์งาน นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครูและผู้เรียนจะต้องทำ ตลอดจนกำหนด สื่อที่จำเป็น แล้วเรียงลำดับกิจกรรมดังกล่าว

8. รายการอุปกรณ์และเอกสารประกอบการเรียน ควรมีหมายเลขกำกับเพื่อสะดวกต่อการหยิบไปใช้

9. การวัดผล ไม่ว่าจะเป็นการวัดผลก่อนหรือหลังเรียนจะต้องใช้จุดประสงค์เชิง พฤติกรรมเป็นหลัก วัดพฤติกรรมที่คาดหวังเป็นสำคัญ พยายามออกแบบการวัดผลให้ผู้เรียนวัด กันเองและตรวจคำตอบเอง

10. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

11. แฟ้มสำหรับบรรจุชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีขนาดมาตรฐานเพื่อสะดวกในการจัด วางและการใช้ โดยถือหลักประโยชน์ ประหยัด คงทน สะดวก และภูมิฐาน หรือเป็นกล่อง กระดาษขนาดพอเหมาะ สะดวกในการเก็บรักษา สวยงามเพื่อรับและดึงดูดความสนใจของ ผู้เรียน

จากขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้สรุปได้ว่า การกำหนด ขั้นตอนในการสร้าง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นมีขั้นตอนในการสร้างที่ชัดเจน จะต้องสอดคล้องกับหน่วยการสอน และหัวเรื่อง ได้มาตรฐาน และจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อนำไปใช้กับนักเรียน

6. เกณฑ์การพิจารณาสื่อ

ในการนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนควรคำนึงถึงหลักการพิจารณาเลือกสื่อ การสอนให้เหมาะสมกับผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายและเกิด ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ลักษณะของสื่อการสอนที่ดี วาสนา ชาวหา (2533, หน้า 17–18) กล่าวไว้ดังนี้

1. สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2. เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ใช้ง่าย สะดวก และปลอดภัย
5. ไม่สิ้นเปลือง ประหยัด คุ่มค่า

นอกจากนี้ เสงี่ยม โตรัตน์ (2546, หน้า 26-37) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเกณฑ์ในการพิจารณาสื่อไว้ดังนี้

1. เกณฑ์ในการออกแบบสื่อจะต้องมีจุดหมายที่ชัดเจนด้านรูปแบบและเนื้อหาจัดอันดับความยากง่ายอย่างชัดเจนทางภาษา สื่อควรมีรูปแบบที่ดึงดูดใจนักเรียน และกิจกรรมควรช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้บางอย่างขึ้น

2. การออกแบบแนวทางการเรียนรู้ สื่อแต่ละชิ้นต้องมีคำถามและคำตอบตายตัว เพื่อสะดวกในการเฉลยเพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบด้วยตนเอง

3. การใช้สื่อพิมพ์สำเร็จรูปเพื่อเป็นการช่วยลดภาระในการเตรียมสื่อของครู

4. การสร้างสื่อด้วยครูเอง ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่มีค่าและตรงกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุดซึ่งควรได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเพื่อที่จะทำการในการสร้างสื่อด้วยตัวครูเอง

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 4-5) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกหรือผลิตสื่อผสม ซึ่งสอดคล้องกับเสงี่ยม โตรัตน์ ดังนั้น สื่อที่เลือกหรือผลิตต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้อย่างชัดเจน และควรตอบสนองตามจุดมุ่งหมายได้อย่างแท้จริง คู่มือการใช้สื่อผสมต้องมีคำอธิบาย คำแนะนำในการใช้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้บันทึกข้อสังเกตต่าง ๆ ได้ตอบคำถามและซักถามปัญหาต่าง ๆ ที่สนใจ ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบด้วยตัวเองได้ และต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหา โดยพิจารณาจากคำตอบคำถามต่อไปนี้

1. สื่อนั้นตอบข้อสงสัยของผู้เรียนได้หรือไม่

2. สื่อนั้นมีเทคนิคต่าง ๆ ที่เร้าความสนใจหรือไม่ควรเลือกใช้สื่อหลาย ๆ ประเภททั้งภาพและเสียงตลอดจนสื่อที่ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสได้ด้วยมือ เพราะถ้าอวัยวะสัมผัสสิ่งเราได้หลายทาง การเรียนรู้จะเพิ่มมากขึ้น การใช้สื่อหลาย ๆ ชนิด ควรใช้สื่อแต่ละชนิด เพื่อส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อที่ใช้ในสื่อประสม จะต้องมีความคุ้มค่าในตัวเองเมื่อใช้อย่างอิสระ อุปกรณ์ที่ใช้ในชุดสื่อประสมควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้กระทำการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจเองว่าจะเลือกเรียนเนื้อหาใดตามความสนใจและความถนัดของตน

จากเรื่องเกณฑ์การพิจารณาสื่อ สื่อจะต้องมีหลายชนิดคุณค่าในตัวเองเมื่อใช้อย่างอิสระกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้กระทำการเรียนรู้ด้วยตนเองและต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหา

7. ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อการสอนประสมที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหา ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด นักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536, หน้า 193) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ชุดของสื่อประสม (multimedia) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนแต่ละหน่วย โดยการนำวิธีการจัดระบบมาใช้ ทั้งนี้เพื่อช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545, หน้า 52) กล่าวถึงคุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าไม่ว่าจะเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเภทใดก็ตาม ย่อมมีคุณค่าต่อการเพิ่มคุณภาพในการเรียนการสอน หากได้มีระบบ การผลิตที่มีการทดสอบและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยทั่วไปชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคุณค่าด้านต่าง ๆ มากมายเช่น ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้ ช่วยลดภาระของผู้สอนในการสอนด้วยการพูดเพียงฝ่ายเดียว ช่วยผู้เรียนจำนวนมากให้ได้ความรู้ในแนวเดียวกัน ช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจน ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตนเอง ให้ครูสามารถประเมินผลเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเกณฑ์เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันทีได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ จึงช่วยในการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังกล่าว สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประโยชน์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เปิดโอกาสผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังสามารถช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนครูผู้สอนโดยไม่ปล่อยเวลาที่มืออยู่ให้สูญเปล่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา หมายถึง ความถูกต้องและความคล่องตัวของผู้เรียนภาษาในการเรียนภาษาต่างประเทศ เกิดจากสัญชาตญาณในการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ

ประกอบกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ซึ่ง คาร์โรล (Carroll, 1963, pp.723-733) ได้กล่าวไว้ 6 ประการคือ

1. ความรู้เกี่ยวกับถ้อยคำภาษา ความเข้าใจด้านคำศัพท์และโครงสร้างในภาษา
2. ความสนใจในการใช้ภาษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบทดสอบความถนัดทางภาษา ซึ่งจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ภาษา
3. ความสามารถในการผสมผสานความทรงจำในสิ่งที่สัมพันธ์กัน
4. ความสามารถในการเชื่อมโยงเกี่ยวกับตัวอักษร
5. ความสามารถในการสร้างกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ของภาษาจากข้อมูลทางภาษาที่ศึกษา
6. ความถนัดในการใช้วากยสัมพันธ์ของภาษาเพื่อสื่อความหมาย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า คือ คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวง ที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

ศิริชัย กาญจนวาสี (2548, หน้า 162) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่ผ่านมา

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2549, หน้า 97) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือสำหรับครูที่ใช้ในการตรวจสอบพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเนื่องมาจากการเรียนการสอนของครูว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถหรือมีผลสัมฤทธิ์ในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใดผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพประสิทธิภาพมากขึ้น

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความสามารถด้านความรู้ ความเข้าใจของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน

2. องค์ประกอบของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ทางการศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามส่วนดังกล่าวจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ยากที่จะแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการวัดผล ซึ่งหมายถึง กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้บุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์การวัดผลของการวัดจึงมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2543, หน้า 45)

1. ปัญหา หรือสิ่งที่วัด
2. เครื่องมือวัดหรือเทคนิควิธีในการรวบรวมข้อมูล

3. ข้อมูลเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ หากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ จะต้องมีการวัดและหน่วยวัด หากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะต้องมีรายละเอียดที่แสดงคุณลักษณะไม่ใช่ตัวเลข การวัดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพก็ใช้เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ส่วนการประเมินผล หมายถึง การตัดสินคุณค่า หรือการตีราคา ข้อมูลที่ได้จากการวัด โดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น การประเมินผลจึงมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ข้อมูล เกณฑ์ และการตัดสินคุณค่าหรือการตัดสินใจ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2543, หน้า 48)

คาเนล(Canale, 1983) อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า19-20) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีความสามารถในการเรียนภาษาต้องมีสมรรถภาพ 4 ประการดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (grammatical competence) เป็นความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษาได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยค

2. สมรรถภาพทางภาษาศาสตร์สังคมและวัฒนธรรม (socio-linguistic and socio-cultural competence) เป็นความสามารถในการรู้จักใช้ภาษา ตามวัฒนธรรมสังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานการณ์การสื่อสาร

3. สมรรถภาพทางการเรียบเรียงถ้อยคำ (discourse competence) เป็นความสามารถในการเรียบเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงข้อความ เป็นความหลัก ความรอง รายละเอียดตามบริบท ทั้งข้อความที่สื่อสารด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร

4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (strategic competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทดแทนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารให้ต่อเนื่อง เช่นการอธิบายคำด้วยท่าทาง หรือใช้ประโยคเทียบเคียง

บลูม (Bloom, 1976, p.52) ได้กล่าวถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนไว้ว่า ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน

2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ

3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และผู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่

การวัดผลประเมินผล หรือการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพราะสามารถทำให้ทราบถึงผลการเรียนที่เกิดจากการสอนว่า นักเรียนได้รับความรู้มากน้อยเพียงใด หรือผลที่ได้รับจากการสอบของนักเรียนได้ร้อยละตรงตามเป้าหมาย

กำหนดไว้หรือไม่ และประโยชน์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำให้ครูผู้สอนนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา เนื้อหา หรือกระบวนการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ต้องวัดทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และวัดผลปลายปี เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนโดยในการตัดสิน การวัดสามารถเปรียบเทียบได้กับเป้าหมาย เรียกว่าวัดผลแบบอิงเกณฑ์ หรือเปรียบเทียบกับ ความรู้ของนักเรียน เรียกว่าการวัดผลแบบอิงกลุ่ม

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา

ตามแนวนักการศึกษา คาร์โรล (Carroll, 1963, pp.723-733) ได้กำหนดการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาดังนี้

1. ความสามารถทางด้านเสียงเป็นความสามารถในการเก็บความจำด้านเสียงจะไม่สัมพันธ์กับความสามารถด้านการเรียบเรียงความในภาษา

2. ความฉับไวต่อการเข้าใจกฎเกณฑ์ทางภาษาเป็นความสามารถในการเข้าใจกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ชอมสกี (Chomsky, 1996, p.5) อ้างว่า เป็นการรับรู้ทางภาษาที่เกิดขึ้นในบุคคลใด ๆ ได้อย่างอัตโนมัติ แต่แนวคิดของ คาร์โรล (Carroll, 1983) เห็นว่าการที่ผู้เรียนภาษาให้ภาษาพูดหรือภาษาเขียนบางครั้งถ้ารับรู้กฎเกณฑ์อย่างถูกต้องคล่องแคล่วจะสามารถนำกฎเกณฑ์ที่รับรู้ไปใช้ศึกษาภาษาต่างประเทศได้ดีและรวดเร็ว

3. ความสามารถในการอุปมาอุปไมยกฎเกณฑ์ของภาษาจากข้อมูลภาษาเป็นความสามารถในการตรวจสอบเนื้อหาของภาษาและการสังเกตภาษาเพื่อสรุปเป็นรูปแบบของภาษา วัดโดยการสร้างภาษาสมมติขึ้นมาให้ครอบคลุมความหมายและไวยากรณ์ ให้ผู้เรียนใช้วิธีการแก้ปัญหาสรุปเป็นกฎเกณฑ์และสร้างความหมายของภาษาด้วยตนเอง

ไพศาล หวังพานิช (2543, หน้า 89) ได้กล่าวว่าวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ 2 แบบตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอนคือ

1. การวัดด้านปฏิบัติเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงานเช่นวิชาศิลปะศึกษาพลศึกษาการช่างเป็นต้นการวัดแบบนี้จึงต้องใช้“ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (performance test)

2. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาอันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆสามารถวัดได้โดยใช้“ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (achievement test)

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546, หน้า 19) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดดูว่านักเรียนมีพฤติกรรมต่างๆตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใดเป็นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ

ของสมรรถภาพของสมองซึ่งเป็นผลจากการได้รับการฝึกอบรมในช่วงที่ผ่านมาและในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอนดังนี้

1. การวัดด้านปฏิบัติเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงานเช่นวิชาศิลปะศึกษาพลศึกษาการช่าง เป็นต้นการวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (performance test)

2. การวัดด้านเนื้อหาเป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆสามารถวัดได้โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (achievement test)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชานั้นมี 2 แบบคือการวัดด้านปฏิบัติและการวัดเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่สอนในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการเรียนเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องกาล (Tenses) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. บรรยายภาคในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา

ชอมสกี (Chomsky, 1996) ได้กล่าวถึงบรรยายภาคในการเรียนภาษาที่จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีดังนี้

1. ผู้เรียน ต้องคำนึงถึง อายุ ความแตกต่างทางภาษา ความต้องการ การเปรียบเทียบ โครงสร้างเสียง คำศัพท์ระหว่างภาษาแม่กับภาษาอังกฤษ ประสบการณ์เดิมในการเรียนภาษา
2. โรงเรียนและชุมชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนภาษาอังกฤษ อุปกรณ์สำหรับการเรียน หลักสูตรที่ใช้เรียนเป็นอย่างไร
3. ครูในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกรต้องมีความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของนักเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนมีแรงจูงใจ มีการสำรวจทัศนคติของตนเองและมีการทดสอบความก้าวหน้าในการเรียนภาษาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

การเรียนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

1. ความหมายของไวยากรณ์ (กาล tenses)

ไวยากรณ์ (grammar) คืออะไร มีผู้พยายามให้คำจำกัดความของคำว่าไวยากรณ์ไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น บางท่านให้คำจำกัดความอย่างง่าย ๆ ว่า ไวยากรณ์คือ สิ่งที่เราทำเมื่อเราเรียงคำต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดของเราทุกวันนี้หรือการเขียนอย่างมีแบบแผน

เป็นทางการ บางท่านกล่าวว่าไวยากรณ์หมายถึงโครงสร้างของประโยค (sentence structure) ซึ่งรวมถึงการเรียงคำ (word order) และการสร้างคำในประโยค (morphology)

วิลโลว์รอน ชนิษฐานันท์(2546, หน้า 1) อธิบายว่าไวยากรณ์หมายถึงระบบที่ฝังอยู่ในภาษาและเป็นระบบที่ผู้ใช้ภาษาทุกคนเรียนรู้ตั้งแต่เด็กโดยไม่รู้วาระบบของภาษาที่เรียนมีลักษณะอย่างไร และสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องมีผู้เขียนตำราเกี่ยวกับภาษานั้นหรือไม่ก็ตาม

ถึงแม้จะมีผู้ให้ความหมายของไวยากรณ์แตกต่างกันไป แต่ ลิตเติลจอห์น (Littlejohn, 1977, p.1) บอกว่าความหมายที่ต่างกันเหล่านั้นสามารถจัดได้เป็น 3 ข้อดังนี้

1. พื้นฐานทางภาษาที่รวมเข้าด้วยกัน
2. การอธิบายวิธีทางภาษาเข้าด้วยกัน
3. กฎเกณฑ์ คำถามเกี่ยวกับการพูดและการเขียนที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากการที่ผู้ศึกษาไวยากรณ์ให้ความหมายของคำว่าไวยากรณ์แตกต่างกันเนื่องจากผู้ศึกษาไวยากรณ์นั้นมีจุดมุ่งหมายต่างกัน เช่น บางคนศึกษาไวยากรณ์เพราะต้องการเป็นผู้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง บางคนต้องการศึกษาไวยากรณ์ของภาษาเพื่อรู้ถึงลักษณะของภาษา หรือบางคนศึกษาไวยากรณ์เพื่อสร้างทฤษฎีอธิบายถึงการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์ ณ ที่นี้ ไวยากรณ์ (grammar) หมายถึง การใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างถูกต้อง

ดังนั้นสรุปได้ว่า tense คือรูปของคำกริยาที่บอกเวลาของการกระทำ ในภาษาอังกฤษ การกระทำที่เกิดขึ้นในเวลาที่แตกต่างกันจะใช้รูปของคำกริยาที่แตกต่างกัน

2. ความสำคัญของไวยากรณ์ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษ

นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์มีความสับสนเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนไวยากรณ์ต่อการสื่อสาร ถ้าย้อนดูประวัติการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจะพบว่าไวยากรณ์และการสื่อสารถูกแยกออกจากกันมากกว่าที่จะจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ไวยากรณ์เข้ากับการสื่อสาร ซึ่งไวยากรณ์จะช่วยให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดิกคินส์(Dickins, 1991, pp.112-113) กล่าวว่าไวยากรณ์นั้นไม่สามารถทำหน้าที่โดยตัวของมันเองได้ แต่จะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยให้การสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จ เขาสนับสนุนการเรียนการสอนไวยากรณ์ โดยกล่าวต่อไปว่า ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจะไม่ประสบความสำเร็จในการที่จะเข้าใจและสื่อความหมายในระดับสูงได้ ถ้าผู้เรียนนั้นขาดความรู้ทางไวยากรณ์ที่เหมาะสม

โบเวน (Bowen, 1985, p.163) เปรียบไวยากรณ์ว่าทำหน้าที่เหมือนกับเป็นจรรยา สัตว์ลักษณะต่าง ๆ จะช่วยบอกว่่านักเรียนนั้นอยู่บนถนนที่ถูกเส้นทาง การที่ผู้เรียนเข้าใจถึง สัตว์ลักษณะและกฎต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนสามารถดูแลตนเอง (self-monitor) ความก้าวหน้าทาง ภาษาของตนเอง พร้อมกับเลี่ยงการฝึกที่ผิด เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดก็จะสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว

ไวยากรณ์เหมือนเป็นกระดูกสันหลังที่เป็นพื้นฐานช่วยให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ ประสบความสำเร็จในการเรียนทักษะอย่างอื่น เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียน สาเหตุหนึ่งที่นักเรียนไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ประสบผลสำเร็จในการเขียนเพราะนักเรียนขาดความรู้ทางด้านโครงสร้างไวยากรณ์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษกับความสามารถในการนำโครงสร้างนั้นไปใช้ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีปัญหาทางโครงสร้างไวยากรณ์คือ Possessive Pronoun Articles Agreement (Subject and Verb) เป็นต้น รัตเตอร์ฟอร์ด(Rutherford, 1987, p.179)ก็เห็นว่าความรู้ทางด้านโครงสร้างไวยากรณ์นั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งเขาได้กล่าวไว้ว่านักการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาด้วย

โรส(Rose, 1996, p.1) และโคลิน (Kolin, 1996, pp.8-10) เสริมว่าควรมีการสอนไวยากรณ์ในหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา โดย Rose ได้เปรียบเทียบว่าเราจำเป็นต้องรู้จักฏของการใช้ภาษาเช่นเดียวกับความจำเป็นที่เราต้องรู้จักฏของการใช้ถนน ส่วน Kolin แนะนำควรมีการสอนสนับสนุนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ในวิชาการสอนการเขียนและการสอนภาษาโดยรวม เอลลิส(Ellis, 1997, p.48)สนับสนุนการเรียนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษกล่าวสรุปไว้ดังนี้

1. ความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์สามารถเปลี่ยน (โดยการฝึกฝน) ให้เป็นความรู้ที่จำเป็นต่อการสื่อสารได้ต่อไป
2. จากการศึกษามากมายชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับการสอนโครงสร้างไวยากรณ์มีพัฒนาการทางภาษาได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ ทั้งอัตราการพัฒนาของการเรียนและระดับสูงสุดของการประสบความสำเร็จในการเรียน จึงสรุปได้ว่าการสอนโครงสร้างไวยากรณ์มีส่วนสนับสนุนพัฒนาการทางด้านภาษาศาสตร์ของผู้เรียน
3. จากประสบการณ์การสอนในห้องเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษว่าช่วยให้การแก้ไขข้อผิดพลาดทำได้อย่างมีระบบ และยืนยันที่จะรวมการสอนโครงสร้างไวยากรณ์เข้าไปในโปรแกรมการสอนภาษาของพวกเขาด้วย

มาร์ตินเซน (Martinsen, 2000, p.3) กล่าวว่าความนิยมของการสอนโครงสร้างไวยากรณ์มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี ค.ศ.2963 เนื่องจากผลงานวิจัยของ ริชาร์ด แบรดดอค, ริชาร์ด ลอยด์, โจนส์ และ โลเวลล์ สกอเออ(Richard Braddock, Richard Lloyd, Jones, & Lowell Schoer) ยืนยันว่าการสอนไวยากรณ์อย่างเป็นทางการไม่ได้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการเขียนให้กับผู้เรียนในทางตรงกันข้ามกับเป็นอันตรายต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน จากนั้นมาการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ได้รับความนิยมลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งปี 1993 การสอนโครงสร้างไวยากรณ์เริ่มได้รับความสนใจอีกครั้งหนึ่งเมื่อ แฟรงค์ โอแฮร์(Frank O'Hare) ได้พิมพ์หนังสือชื่อ The Modern Writer's Hand Book มาร์ตินเซนและครูสอนภาษา

อีกหลายท่านยืนยันถึงความสำคัญและมั่นใจว่าจะมีการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ในการสอนภาษาอังกฤษในสหัฐวรรษหน้าหรือในศตวรรษที่ 21 อย่างแน่นอน

3. การนำไวยากรณ์ไปใช้ในการสอน

เมื่อผู้สอนนำเสนอไวยากรณ์เรื่องใหม่ จะต้องไม่สอนแต่รูปแบบ (form) แต่จะต้องสอนหน้าที่ (function) ด้วยคือจะต้องสอนว่าใช้อย่างไรด้วย เช่นการสอน present continuous tense ผู้สอนอาจแสดงท่าทางต่าง ๆ ประกอบเช่น ท่าทางที่กำลังเปิดประตูหรือปิดหน้าต่าง และในขณะที่ผู้สอนแสดงท่าทางเช่นนั้น ผู้สอนควรพูดประโยคต่อไปนี้

I am opening the door. ฉันกำลังเปิดประตู

I am closing the window. ฉันกำลังปิดหน้าต่าง

การแสดงท่าทางประกอบเช่นนี้ เป็นการบอกความหมายของ present continuous tense แต่ไม่ได้บอกผู้เรียนว่าจะใช้อย่างไร เพราะตามปกติทั่วไปคนจะไม่อธิบายหรือบรรยายท่าทางของตนเองที่กำลังทำอะไรอยู่ให้ผู้อื่นฟัง แต่จะมีบางสถานการณ์ที่การกระทำเช่นนี้เป็นที่ยอมรับได้ เช่น การสาธิตการประกอบอาหารโดยใช้ present continuous tense ในการบรรยายการประกอบอาหารนั้นจะเป็นการสอนทั้งรูปแบบและหน้าที่ของภาษาที่เหมาะสมของ present continuous tense

4. รูปแบบของไวยากรณ์

ผู้สอนต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับโครงสร้างไวยากรณ์ที่จะสอน ว่าโครงสร้างนั้นมีรูปแบบอย่างไร เช่น กริยาที่ตามด้วย to infinitive ในประโยค เขาตกลงที่จะคอย (He agrees to wait.) หรือ กริยาตัวไหนตามด้วย -ing เช่น He likes sailing / to sail. เมื่อผู้สอนมีความชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และรูปแบบแล้วค่อยเลือกว่าจะใช้สอนใน pattern แบบไหน สมมติว่าผู้สอนต้องการสอนเรื่องกาลเวลา (tense) ที่อยู่ในรูปกริยา ผู้สอนต้องตัดสินใจว่าจะนำเสนอโครงสร้างแบบไหน เช่น อาจนำเสนอ past simple tense ได้ในหลายรูปแบบ เช่น

He ate raw fish two years ago.

I lived here last year.

She studied English yesterday.

ผู้สอนไม่ควรนำเสนอโครงสร้างนี้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน เพราะจะทำให้ผู้เรียนสับสน ทั้งโครงสร้างของ verb ในรูป past simple tense (past verb) การใช้ past simple tense รวมทั้งคำวิเศษณ์ที่ขยายเวลาอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้สอนไม่ควรนำเสนอโครงสร้างใหม่ ในรูปแบบที่ยาวและสับสน เพราะจะทำให้ความสนใจต่อโครงสร้างลดน้อยลง วิธีการที่เหมาะสมคือ

1. เลือกรูปแบบใหม่ที่จะสอน

2. เลือกตัวอย่างการใช้ที่เหมาะสมกับ pattern เช่นในตัวอย่างของ past simple tense โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนเอง และผู้สอนสามารถให้นักเรียนใช้ในหลายประโยค ทั้งในประโยคบอกเล่าและประโยคคำถาม

ข้อสรุปเมื่อเปรียบเทียบกับกริยาที่เป็น past forms ของภาษาอังกฤษไปเปรียบเทียบกับภาษาที่อยู่ในรูป Present forms จะเห็นว่าบางคำนั้นเหมือนกัน และบางคำนั้นไม่เหมือนกัน จึงต้องมีการท่องจำรูปกริยาที่แสดงว่าอยู่ในรูป present forms หรือ past forms อย่างแม่นยำ ด้วยเหตุนี้นักเรียนไทยที่เรียนภาษาอังกฤษทุกระดับจึงประสบปัญหาทั้งในด้านการเข้าใจ ความหมายและการใช้รูปกริยาแสดงกาลที่ถูกต้อง

5. การสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีการสอนเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางทฤษฎีของจิตวิทยาการเรียนรู้ และทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ วิธีการสอนแต่ละวิธีมีข้อดีข้อเสียอยู่ในตัวของมันเอง ยังไม่มีวิธีการสอนวิธีไหนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุดเช่นเดียวกับการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ การสอนโครงสร้างไวยากรณ์เป็นเรื่องที่ซับซ้อน และไม่มีวิธีการสอนวิธีไหนที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ การตัดสินใจของผู้สอนว่าจะใช้วิธีสอนแบบไหนขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์การเรียนรู้ และสภาพการรับรู้ของผู้เรียน รวมทั้งชนิดของไวยากรณ์ที่จะสอนด้วย

6. ขั้นตอนการสอนโครงสร้างไวยากรณ์

เซลซี เมอร์เซีย, และชาร์อน (Celce-Murcia, & Sharon, 1988, pp. 27-28) ได้เสนอ ขั้นตอนในการสอนไวยากรณ์ไว้ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ชี้นำเสนอ จากการศึกษาวิธีการนำเสนอโครงสร้างไวยากรณ์พบว่า มีการนำเสนอโครงสร้างอยู่ 2 วิธี คือ 1) Deductive Approach และ 2) Inductive Approach

1.1 การสอนแบบอนุমান การสอนไวยากรณ์ แบบนี้ผู้สอนเริ่ม โดยการสอนกฎไวยากรณ์ ตามด้วยประโยคตัวอย่างการใช้กฎไวยากรณ์ แล้วจึงให้นักเรียนฝึกการใช้กฎไวยากรณ์ที่สอนไป

1.2 การสอนแบบอุปมาน การสอนไวยากรณ์แบบนี้ผู้สอนเริ่มต้นสอนโดยการให้ประโยคตัวอย่างที่แสดงการใช้กฎไวยากรณ์ที่จะสอนก่อน ต่อมาผู้สอนให้นักเรียนฝึกการใช้กฎไวยากรณ์ และสุดท้ายผู้สอนจะให้นักเรียนสรุปกฎการใช้โครงสร้างไวยากรณ์นั้นด้วยตนเอง

การนำเสนอโครงสร้างไวยากรณ์ ทั้งแบบ deductive และ inductive approach มีทั้งข้อดีและข้อเสียทั้งสองวิธี ฉะนั้นการที่ผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการไหนในการนำเสนอโครงสร้างไวยากรณ์ควรจะต้องพิจารณาถึงความถนัดของผู้สอน ความชอบของนักเรียนและชนิดของโครงสร้างไวยากรณ์ที่จะสอน

2. ขั้นฝึกภาษาจุดมุ่งหมายของขั้นนี้คือต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกโครงสร้างใหม่จนชำนาญ ก่อนที่จะไปฝึกขั้น communicative drill ต่อไป การฝึกขั้นนี้จึงเป็นแบบ mechanical drill และ meaningful drill

3. ขั้นฝึกการมีส่วนร่วม เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกแบบโครงสร้างไวยากรณ์ที่เรียนใหม่จนคล่องแล้ว นักเรียนควรได้ฝึกการใช้โครงสร้างใหม่ในกิจกรรมแบบ communicative activities

ซึ่งจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ถ่ายโอนความรู้ใหม่ทางไวยากรณ์มาใช้จริง ๆ ในการติดต่อสื่อสารกัน

4. ขั้นตรวจสอบ ถึงแม้จะจัดการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนไว้ในขั้นสุดท้าย แต่จริง ๆ แล้วผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนตลอดบทเรียน แต่ยุทธวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้สอนควรเปลี่ยนไปตามขั้นตอนของบทเรียน เช่น ในขั้นที่ 2 ที่เป็น feedback drill นั้น ผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดโดยตรงและทันทีทันใด แต่เมื่อถึงขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการฝึกแบบ communicative drill ผู้สอนไม่ควรขัดจังหวะการฝึกโดยแก้ไขข้อผิดพลาดให้นักเรียน ผู้สอนควรจดบันทึกข้อผิดพลาดไว้เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนหลังจากการฝึกแบบ communicative drill สิ้นสุดลง สิ่งที่สำคัญอีกอย่างของการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนคือ ผู้สอนไม่ควรชี้บอที่ผิดและให้คำตอบที่ถูกเท่านั้น ควรให้เหตุผลด้วยเพื่อให้นักเรียนได้ทราบไปด้ว่าทำไมถึงผิด

เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

1. ความหมายของเจตคติ

เจตคติ (attitude) คือ การแสดงออกทางความรู้สึกความคิดเห็นของเราที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกหรือทางลบและเจตคตินี้สามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเรามีเจตคติเชิงบวกก็จะแสดงออกในลักษณะความชอบ ความพึงพอใจความสนใจ เห็นด้วย อยากทำอยากปฏิบัติ อยากได้ และอยากใกล้ชิดสิ่งนั้น แต่หากเรามีเจตคติเชิงลบก็จะแสดงออกในลักษณะความเกลียด ไม่พึงพอใจ ไม่สนใจ ไม่เห็นด้วยซึ่งอาจทำให้เราเกิดความเบื่อหน่ายหรือต้องการหนีห่างจากสิ่งเหล่านั้น

ซัตติยา กรรณสูตร (2516, หน้า 2) ให้ความหมายไว้ คือความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นหรือการแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรม

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, หน้า 61) ให้ความหมายเจตคติ คือสภาพความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งต่างๆ (วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน ฯลฯ) ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่

ชม ภูมิภาค (2532ข, หน้า 64) ให้ความหมายเจตคติ คือวิถีทางที่บุคคลเกิดความรู้สึกต่อบางสิ่งบางอย่างอย่างจำกัดความเช่นนี้มิใช่จำกัดความเชิงวิชาการมากนักแต่หากเราจะพิจารณาโดยละเอียดแล้วเราก็พอจะมองเห็นความหมายของมันลึกซึ้งชัดเจนพอดูเมื่อพูดว่าคือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น ก็หมายความว่าเจตคตินั้นมีวัตถุประสงค์ที่เจตคติจะมุ่งตรงต่ออันจะเป็นอะไรก็ได้ อาจจะเป็นบุคคล สิ่งของสถานการณ์ นโยบายหรืออื่นๆ อาจจะเป็นได้ทั้งนามธรรมและรูปธรรม ดังนั้นวัตถุประสงค์แห่งเจตคตินั้นอาจจะเป็นอะไรก็ได้ที่คนรับรู้หรือคิดถึง

ความรู้สึกเช่นนี้อาจจะเป็นในด้านการจงใจหรืออารมณ์และเช่นเดียวกันแรงจูงใจแบบอื่น ๆ คือ ดูได้จากพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น เจตคติต่อศาสนา หากเป็นเจตคติที่ดีเราจะเกิดความเคารพในวัดเราจะเกิดความรู้สึกว่าศาสนาหรือวัดนั้นจะเป็นสิ่งจรรโลงความสงบสุขเรายินดีบริจาคทำบุญร่วมกับวัดเราจะพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นความพร้อมที่จะถูกกระตุ้นด้วยวัตถุ

เจตคติคือสภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลทำให้เกิดมีท่าทีหรือมีความคิดเห็นรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นหรือไม่เห็นด้วย เจตคติมี 2 ประเภทคือ เจตคติทั่วไป เจตคติเฉพาะอย่าง

สุชา จันทรโสม, และสุรางค์ จันทรโสม (2541, หน้า104) ให้ความหมายเจตคติ คือ ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึก หรือท่าทีจะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

โรกิซ(Rokeach, 1973, p.10) ให้ความหมายเจตคติ คือการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

กูด (Good, 1973, p.49) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติหมายถึงความเอนเอียงหรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุ สิ่งของ สถานการณ์ หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึก อารมณ์

เบลกิน, และเฮชกีเดล(Belkin, &Hkydell, 1979, p.13) ให้ความหมายเจตคติ คือ แนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนองในทางที่เป็นความพอใจ ไม่พอใจ ต่อผู้คน เหตุการณ์ และสิ่งต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและคงที่

สรุปได้ว่าเจตคติ คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบไม่ชอบอาจเห็นด้วยไม่เห็นด้วยพอใจไม่พอใจ ต่อสิ่งใด ๆ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่ และทำให้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง

2. องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติ (attitude) เป็นความเชื่อมั่นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ต่อบุคคล ต่อสิ่งของ ต่อการกระทำ ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกบ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530, หน้า186) กุญชรี้ คำชาย (2540, หน้า159) และเพราพรรณ เปลียนภู (2543, หน้า 99) กล่าวว่า เจตคติเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้าซึ่งเกิดแล้วค่อนข้างคงทน แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และแสดงออกมาให้เห็นได้ และเอพสไตน์ (Epstein, 1980, p.6) ได้กล่าวถึง เจตคติว่า เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบเป็นส่วนที่

พร้อมที่จะมีปฏิกริยาอย่างเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอกมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา (cognition) ประกอบด้วยความเชื่อของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ เช่น ทศนคติต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งสำคัญขององค์ประกอบนี้ก็คือจะประกอบด้วยความเชื่อที่ได้ประเมินค่าแล้วว่าน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ ดีหรือไม่ดี และยังรวมไปถึง ความเชื่อในใจว่าควรจะมีปฏิกริยาตอบโต้อย่างไรต่อเป้าหมายที่ศนคตินั้นจึงจะเหมาะสมที่สุด ดังนั้น การรู้และแนวโน้มพฤติกรรมจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (feeling) หมายถึง อารมณ์ที่มีต่อ เป้าหมาย เจตคติ นั้น เป้าหมายจะถูกมองด้วยอารมณ์ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียด ซึ่งอาจจะดันให้มีปฏิกริยาตอบโต้ได้ หากมีสิ่งขัดกับความรู้สึกมากกระทบ

3. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติ (action tendency) หมายถึง ความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมาย เขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมาย เขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลาย หรือทำร้าย เป้าหมายนั้นเช่นกัน

ธีรวุฒิ เอกะกุล 2549, หน้า 10) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้คนเราเกิดเจตคติขึ้นได้นั้นมีอยู่ 3 องค์ประกอบคือ

1. ความรู้ บุคคลใดจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน เพื่อใช้เป็นรายละเอียดสำหรับให้เหตุผลในการที่จะสรุปประเด็นความเชื่อต่อไป

2. ความรู้สึก เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหลังจากรู้และเข้าใจสิ่งนั้น กล่าวคือเมื่อบุคคลได้รู้และเข้าใจเรื่องใดจะสรุปเป็นความเห็นในรูปการประเมินผลว่าสิ่งนั้นเป็นที่พอใจหรือไม่ สำคัญหรือไม่ ดีหรือเลวซึ่งเท่ากับเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น

3. ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสุดท้ายที่รวมตัวมาจากความรู้และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนทำให้ความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งนั้น ในทิศทางที่สนับสนุน คล้อยตาม หรือขัดแย้งตามความรู้และความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานนั้น

เรณู ไม่งั้น (2550, หน้า 51) ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการ คือ

1. ด้านความรู้สึก (affective component) การที่บุคคลมีเจตคติอย่างไร เช่น ชอบหรือไม่ชอบอะไรก็ตามจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึก เพราะความรู้สึกจะบ่งชี้ว่าชอบหรือไม่ชอบ เช่น ความรู้สึกชอบอาชีพครู หรือไม่ชอบอาชีพครู

2. ด้านความรู้ (cognitive component) บุคคลจะมีเจตคติอย่างไรจะต้องอาศัยความรู้หรือประสบการณ์ที่เคยรู้จักหรือเคยรับมาก่อน มิฉะนั้นบุคคลไม่อาจจะกำหนดความรู้สึกหรือท่าทีว่าชอบหรือไม่ชอบได้ เช่นบุคคลที่จะบอกว่าชอบอาชีพครูหรือไม่ชอบอาชีพครูนั้น จะต้อง

ทราบก่อนว่าเรามีบทบาทอย่างไร มีรายได้เท่าไร และจะก้าวหน้าเพียงใด มิฉะนั้นไม่อาจบอกถึงเจตคติของตนได้

3. ด้านพฤติกรรม (behavioral component) บุคคลจะมีเจตคติอย่างไรให้สังเกตจากการกระทำหรือพฤติกรรม ถึงแม้พฤติกรรมจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเจตคติ แต่ยังมี ความสำคัญน้อยกว่าความรู้สึก เพราะในบางครั้งบุคคลกระทำไปโดยขัดกับความรู้สึก เช่น ยกมือไหว้และกล่าวคำสวัสดิ์ แต่ในใจรู้สึกจริง ๆ

จากการศึกษาแนวคิดของเอกสารข้างต้นที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าองค์ประกอบของเจตคติประกอบด้วย สติปัญญา อารมณ์ และพฤติกรรม โดยองค์ประกอบทั้งสามที่ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแต่อย่างไรก็ดีเจตคติที่มีสิ่งหนึ่งจะมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้าน สติปัญญาเสมอ

3. ลักษณะของเจตคติ

ทิตยา สุวรรณขจร (2520, หน้า 602-603) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติ 4 ประการคือ

1. เจตคติเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมโต้ตอบ (predisposition to respond) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

2. เจตคติจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา (persistence overtime) แต่มิได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3. เจตคติเป็นตัวแปรหนึ่งนำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมความรู้สึกนึกคิดไม่ จะเป็นการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึกตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือ หลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. เจตคติมีคุณสมบัติของแรงจูงใจ ในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินผล หรือเลือกสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง ซึ่งหมายความว่าไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

เจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อมและ การจูงใจบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะช่วยให้ทำงานได้ผลทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้น กำเนิดของความคิดและการแสดงการกระทำออกมานั่นเอง

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2522, หน้า 11) แบ่งเจตคติออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไมยินดี ไม่รวมมือ ไม่ทำตาม

3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมาน และ เจตคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆ ไม่ถึงกับไม่ชอบ หรือเกลียด เป็นต้น

ทพวงมหาวิทยาลัย (2525, หน้า 55) แบ่งเจตคติออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติเชิงบวก เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความพึงพอใจ และเห็นด้วยอาจทำให้บุคคลอยากกระทำ หรืออยากได้สิ่งนั้น

2. เจตคติเชิงลบ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความไม่พึงพอใจ อาจทำให้บุคคลไม่อยากกระทำสิ่งนั้น

กล่าวโดยสรุปเจตคติเป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นแรงขับแรงจูงใจของบุคคล แสดงพฤติกรรมที่จะแสดงออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุน ต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น ถ้าทราบทัศนคติของบุคคลใดที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ โดยปกติคนเรามักแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติที่มีอยู่

อย่างไรก็ดีเจตคติเมื่อเกิดขึ้นแล้วอาจจะมีลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและคงทนความรังเกียจเดียดฉันท์ที่เรารู้ในวัยเด็กอาจจะคงอยู่ต่อไปจนชั่วชีวิตเจตคติทางการเมือง ศาสนาและอื่นๆมักจะมี ความคงทนเป็นอันมากสาเหตุที่ทำให้เจตคติบางอย่างมีความคงทนอาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเจตคตินั้นเป็นแนวทางปรับตัวได้อย่างพอเพียงคือทราบดีที่สถานการณ์นั้นยังสามารถจะใช้เจตคติเช่นนั้นในการปรับตัวอยู่เจตคตินั้นก็จะยังคงไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากไม่สามารถที่จะใช้ได้เนื่องจากสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเจตคตินั้นก็มักจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตัวอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกาคนส่วนใหญ่มักจะคัดค้านการช่วยเหลือของรัฐบาลอย่างรุนแรงแต่พอเกิดเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงก็อาจจะรับความช่วยเหลือของรัฐบาลมากขึ้น

2. เหตุที่เจตคติไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ก็เพราะว่าผู้มีเจตคตินั้นจะไม่ยอมรับรู้สิ่งยกเว้นใด ๆ เหตุการณ์เช่นนี้เรียกว่า selective perception เช่น คนที่เกลียดยิวเกิดความคิดว่าพวกยิวนี้ขี้เหนียวเอาไรต์เอาเปรียบต่อมามียิวมาอยู่บ้านใกล้ ๆ ทั้ง ๆ ที่ยิวคนนั้นแสนจะดีเป็นกันเองให้ความช่วยเหลือเราดีเจตคติของเราเมื่ออยู่เดิมจะไม่ยอมรับรู้ความดีของยิวเช่นนั้นดังนั้นเจตคติจึงไม่เปลี่ยน

3. สาเหตุอีกอย่างหนึ่งคือความภักดีต่อหมู่กลุ่มที่เราเป็นสมาชิกคนเราไม่อยากจะเชื่อว่าทรยศต่อพวก ตัวอย่างเช่น หญิงสาวถูกอบรมมาในครอบครัวซึ่งเคร่งไม่ยอมให้เล่นการพนันสูบบุหรี่เพราะการกระทำเช่นนั้นครอบครัวถือว่าเป็นการกระทำมิใช่วิสัยสตรีที่ดี ที่จะพึงกระทำต่อมาแม้ว่าจะมีโอกาสที่จะกระทำได้ แต่ไม่ทำเพราะเห็นว่าขัดต่อเจตคติของพ่อแม่ที่เคยสั่งสอนไว้

4. ความต้องการป้องกันตนเองบุคคลที่ไม่ยอมเปลี่ยนเจตคติที่เขาเมื่ออยู่เดิมนั้นอาจเนื่องจากเหตุผลว่าหากเขาเปลี่ยนแปลงแล้วจะทำให้คนอื่นเห็นว่าเขาอ่อนแอ เช่นคนชายของเสนอวิธีการขายใหญ่ให้หัวหน้าหัวหน้าเห็นว่าดีเหมือนกันแต่ไม่ยอมรับเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ทำให้คนอื่นเห็นหัวหน้าไม่มีความสามารถ

5. การได้รับการสนับสนุนจากสังคมนั้นคือการที่เราเชื่ออย่างนั้นมีเจตคติอยู่อย่างนั้นเรายังได้รับการสนับสนุนกับคนที่มีความเชื่ออย่างเดียวกับเราอยู่

4. การเกิดเจตคติ

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดหากแต่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดต้องภายหลังเมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ แล้ว ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าเจตคติเกิดขึ้นจากเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมความคิดอันเกิดจากประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง
2. เกิดจากความรู้สึกที่ร่อยพิ่มพีใจ
3. เกิดจากการเห็นตามคนอื่น

ชมภูมิกภาค (2532, หน้า 66-67) ได้อธิบายเรื่องการเกิดเจตคติว่าเกิดจากการเรียนรู้และโดยมากก็เป็นการเรียนรู้ทางสังคม (social learning) ดังนั้นปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติจึงมีหลายประการเช่น

1. ประสบการณ์เฉพาะเมื่อคนเราได้รับประสบการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะมีลักษณะในรูปแบบที่ผู้ได้รับรู้สึกว่าได้รางวัลหรือถูกลงโทษประสบการณ์ที่ผู้รู้สึกเกิดความพึงพอใจย่อมจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นแต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่เป็นที่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี

2. การสอนการสอนนั้นอาจจะเป็นทั้งแบบที่เป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผนก็ได้ซึ่งเราได้รับจากคนอื่น องค์การที่ทำหน้าที่สอนเรามีมากมายอาทิเช่น บ้าน วัด โรงเรียน สื่อมวลชนต่างๆ เรามักจะได้รับเจตคติที่สังคมมีอยู่และนำมาขยายตามประสบการณ์ของเราการสอนที่ไม่เป็นแบบแผนนั้นส่วนใหญ่เริ่มจากครอบครัวตั้งแต่เด็ก ๆ มาแล้วพ่อแม่พี่น้องมักจะบอกเราว่าสิ่งนั้นไม่ดีสิ่งนี้ไม่ดีหรือใครควรทำอะไรมีความสำคัญอย่างไรการสอนส่วนมากเป็นแบบยึดทะนานและมักได้ผลดีเสียด้วยในรูปแบบการปลูกฝังเจตคติ

3. ตัวอย่าง (model) เจตคติบางอย่างเกิดขึ้นจากการเลียนแบบในสถานการณ์ต่างๆ เราเห็นคนอื่นประพฤติเราเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคนอื่นออกมาเป็นรูปของเจตคติถ้าเรายอมรับนับถือหรือเคารพคนๆ นั้นเราก็มักยอมรับความคิดของเขาตามที่เราเข้าใจ เช่นเด็กชายแดงเห็นบิดาดูรายการกีฬาทางโทรทัศน์ประจำเขาก็จะแปลความหมายว่ากีฬาเป็นเรื่องน่าสนใจและจะต้องดูหรือถ้าเขาเห็นพ่อแม่ระมัดระวังต่อชุดรับแขกในบ้านมากกว่าของที่อยู่ในสนามหญ้าหลังบ้านเขาก็จะเกิดความรู้สึกว่าของในบ้านต้องระวังรักษาเป็นพิเศษซึ่งการเรียนรู้เช่นนี้พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องพูดว่าอะไรเลยเด็กจะเฝ้าสังเกตการณ์ปฏิบัติของพ่อแม่ต่อบุคคลอื่นอย่างถี่ถ้วนจะเรียนรู้ว่าใครควรคบใครควรนับถือ ใครไม่ควรนับถือ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบันปัจจัยทางสถาบันมีอยู่เป็นอันมากที่มีส่วนสร้างสนับสนุนเจตคติของเราตัวอย่างเช่น การปฏิบัติตนในวัด ในโบสถ์การแต่งกายของคนในสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ เป็นสิ่งให้แนวเจตคติของคนเราเป็นอันมากสภาวะที่มีผลต่อการก่อเกิดของเจตคตินั้นมีหลายอย่าง อาทิเช่น

ประการแรกขึ้นอยู่กับสิ่งที่เราคิดว่าเราเป็นพวกเดียวกัน (identification) เด็กที่ยอมรับว่าตนเองเป็นพวกเดียวกับพ่อแม่ย่อมจะรับเจตคติของพ่อแม่ง่ายขึ้นหรือที่โรงเรียนหากเด็กถือว่าครูเป็นพวกเดียวกับตนเด็กย่อมจะรับความเชื่อถือหรือเจตคติของครู

ประการที่สอง ขึ้นอยู่กับว่าเจตคตินั้นคนอื่น ๆ เป็นจำนวนมากเชื่ออย่างนั้นหรือคิดอย่างนั้น (uniformity) การที่เราจะมีเจตคติเข้ากลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้นั้นอาจจะมีสาเหตุอื่นอีกเช่นโอกาสที่จะได้รับเจตคติแตกต่างกันนั้นไม่มีประการหนึ่งอีกประการหนึ่งหากไม่เห็นด้วยกับส่วนใหญ่เราเกิดความรู้สึกว่าส่วนใหญ่ปฏิบัติหรือนอกจากนี้ประการที่สามการที่เรามีเจตคติตรงกับคนอื่นทำให้เราพูดติดต่อกับคนอื่นเข้าใจเมื่อเราเจริญเติบโตจากเด็กเป็นผู้ใหญ่นั้นแน่ที่สุดที่เราจะพบความแตกต่างของเจตคติมากมายในบ้านนั้นนับว่าเป็นแหล่งเกิดเจตคติตรงกันที่สุดแต่พอมีเพื่อนฝูงเราจะเห็นว่าเจตคติของเพื่อนฝูงและของพ่อแม่ของเขาแตกต่างกันบ้างในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาชั้นสูงเราจะพบความแตกต่างของเจตคติมากมายดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าเจตคติแรกๆที่เราได้รับนั้นค่อนข้างจะคงทนถาวร เจตคตินั้นมักจะสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายกันเช่นคนที่ม่พ่อดูดดื่มเข้มงวดเขาจะเกิดความมุ่งร้ายต่อพ่ออาจจะคิดว่าผู้บังคับบัญชานั้นดุดันเข้มงวดและเกิดความรู้สึกมุ่งร้ายต่อผู้บังคับบัญชาก็ได้หรือคนงานที่ไม่ชอบหัวหน้างานอาจจะนำความไม่ชอบนั้นไปใช้ต่อบริษัทหรือเกลียดบริษัทไปด้วย

กฤษณา ศักดิ์ศรี (2534, หน้า 188 -189) ได้อธิบายเรื่องการเกิดเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม (direct & indirect experience) ประสบการณ์ที่รู้สึกพอใจย่อมจะก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นแต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดีบุคคลจะวิเคราะห์ประสบการณ์และสังเคราะห์แนวความคิด แล้วสรุปลงเป็นเจตคติ

2. การศึกษาเล่าเรียน การอบรมสั่งสอน ทั้งการสอนที่เป็นแบบแผน (informal) สถาบันที่ทำหน้าที่สอน เพื่อปลูกเจตคติมีมากมาย เช่น บ้าน โรงเรียน วัด สิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน เด็กที่อยู่ภายในสถาบันใกล้จะได้รับความคิด ความนิยมมาเป็นเจตคติของตน

3. สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม รวมทั้งการเลี้ยงดูของครอบครัว มีอิทธิพลที่จะสร้างภาพพจน์หล่อหลอมเป็นเจตคติไปได้ ความกดดันของกลุ่ม (group pressure) วัฒนธรรมภายในสังคม ความเชื่อทางศาสนา โน้มนำให้เกิดแนวคิดหรือหลักในการดำรงชีวิต

4. รับถ่ายทอดหรือเลียนแบบเจตคติจากคนอื่น คนเราย่อมแปรพฤติกรรมของคนอื่นออกมาเป็นเจตคติถ้ายอมรับนับถือหรือเคารพใครก็มักจะยอมรับแนวคิดและยึดเป็นแบบอย่าง (model) การกระทำตัวให้เข้ากับคนที่นิยมรักใคร่ (identification) เป็นการถ่ายแบบทำตัวให้เหมือนทั้งความรู้สึกนึกคิดด้วย

5. ความก้าวหน้าทางวิชาการ เครื่องมือสื่อสาร และเทคโนโลยี ช่วยให้ความรู้สึกรู้สึกคิดของคนเปลี่ยนแปลงไป เพราะได้รับการถ่ายทอด ซึมซาบสิ่งใหม่ ๆ อะไรที่ดีกว่าก็จะรับไว้เจตคติใหม่ก็เกิดขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าเจตคติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ และอิทธิพลต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อม และสามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ เมื่ออยู่ในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

5. ประโยชน์ของเจตคติ

ชม ภูมิภาค (2532ข, หน้า 65) หน้าที่ของเจตคติเจตคติทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรู้อยู่มากเจตคติมีส่วนกำหนดการมองเห็นของคน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่อื่น ๆ อีกเช่น

1. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ
2. ช่วยให้ผู้บุคคลได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิดขึ้น
3. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางไว้

อย่างไรก็ตามเจตคติเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากถ้าจำเป็นจะต้องช่วยแก้ไขเปลี่ยนเจตคติของคนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้ คือ

1. การค่อย ๆ อธิบายจนให้เข้าใจ
2. หาสิ่งเร้าและสิ่งจูงใจอย่างเข้มข้น
3. คบหาสมาคมกับเพื่อนที่ดี
4. ให้อ่านหนังสือดีมีประโยชน์
5. ให้ลองทำงานเห็นชอบแล้วกลับมาทำอีกบ่อย ๆ ด้วยตัวเอง

นพมาศ ธีรเวคิน (2534, หน้า 130) มองว่าเจตคติมีประโยชน์และหน้าที่ คือ

1. เป็นประโยชน์โดยการเป็นเครื่องมือ ปรับตัว และเป็นประโยชน์ในการใช้เพื่อทำการต่าง ๆ

2. ทำประโยชน์โดยการใช้ป้องกัน สภาวะจิตใจหรือปกป้องสภาวะจิตของบุคคล(ego defensive function) เพราะความคิด หรือความเชื่อบางอย่าง สามารถทำให้ผู้เชื่อ หรือคิดสบายใจ ส่วนจะผิดจะถูกเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

3. เจตคติทำหน้าที่แสดงค่านิยมให้คนเห็นหรือรับรู้
4. มีประโยชน์หรือให้คุณประโยชน์ทางความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ

5. ช่วยให้ผู้บุคคลมีหลักการและกฎเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยพัฒนาค่านิยมให้กับบุคคล การที่บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคล สถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถประเมินและตัดสินใจได้ว่าควรจะเลือกประพฤติอย่างไรจึงจะเหมาะสมและดีงาม

ประโยชน์ของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัว

2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตัวเอง (self-esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง

3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาโต้ตอบ หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ลงไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนพอใจมาก หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้บุคคลแสดงค่านิยมของตนเองซึ่งแสดงว่าเจตคติมีความพอใจ

5. เตรียมบุคคลให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ

6. ช่วยให้บุคคลได้คาดคะเนไว้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น

7. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จ ตามหลักชัยที่วางไว้

6. การวัดเจตคติ

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525, หน้า 330-332) ได้กล่าวถึงหลักในการวัดเจตคติไว้ดังนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (basic assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ คือ

1.1 เจตคติบุคคล ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดย วัดจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือประพฤติอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้นจะมีลักษณะคงที่หรือคงเส้นคงวาอยู่หนึ่ง

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตามต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ วัดสิ่งเร้าวัดตัวบุคคล วัดการตอบสนอง

3. การวัดเจตคติ จะต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของการวัดพิเศษ

4. สิ่งเร้าที่นิยมใช้ คือ ข้อความวัดเจตคติ (attitude statement) ซึ่งในสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายถึงคุณค่า ลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลตอบสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (attitude scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย

5. การวัดเจตคติ เป็นการสรุปผลการตอบสนองของบุคคล จึงจำเป็นที่การวัดนั้นๆ จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนทุกลักษณะ

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533, หน้า 17-29) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติไว้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (interview) มี 2 ประเภท คือ

1.1 แบบมีโครงสร้าง (structured in interview)

1.2 แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured in interview)

2. การสังเกต (observation) มี 2 ประเภท คือ

2.1 การสังเกตทางตรง (direct observation)

- 2.2 การสังเกตทางอ้อม (indirect observation)
3. แบบสอบถาม (questionnaire) นิยมใช้ 3 รูปแบบ คือ
 - 3.1 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (opened form)
 - 3.2 แบบสอบถามแบบปลายปิด (closed form) มีหลายรูปแบบ คือ
 - 1) แบบตรวจสอบรายการ (checklist)
 - 2) แบบมาตราส่วนรายการ (rating scale)
 - 3) แบบจัดอันดับ (ranking)
 - 4) แบบเติมคำสั้นๆ (completion)
 - 3.3 แบบสอบถามชนิดรูปภาพ
4. ชนิดรายงานตัวเอง (self – report)
 - 4.1 เทอร์สโตน(Thurstone)
 - 4.2 ลิเคิอร์ท(Likert)
 - 4.3 ออสกู๊ด(Osgood)
 - 4.4 กัตต์แมน (Guttman)
5. เทคนิคจิตนาการ (projective technique) แบ่งตามลักษณะแบบทดสอบได้ 3 แบบ คือ
 - 5.1 แบบทดสอบที่มีโครงสร้างแบบเลื่อนราง เช่น แบบหยดหมึกของรอร์ชาร์ท (Rorschach ink-blot test)
 - 5.2 แบบที่เกี่ยวข้องกับภาษา เช่น การเติมประโยคให้สมบูรณ์
 - 5.3 แบบที่ให้แสดงออก เช่น การวาดภาพ การแสดงบทบาทสมมติ
 6. การวัดทางสรีระภาพ (physiological measurement)
 7. สังคมมิติ (sociometry)

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549, หน้า 19) ได้นำเสนอวิธีวัดเจตคติ ดังนี้

 1. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมาที่สุดแต่อาจจะได้คำตอบที่ไม่ตรงความจริงจึงต้องสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองมากที่สุดแล้วจะได้ความรู้สึกและคำตอบที่ถูกต้องกับความเป็นจริงมากที่สุด
 2. การสังเกต เป็นวิธีที่ต้องใช้เวลาเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมควรศึกษาหลาย ๆ ครั้งผู้สังเกตต้องมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง ควรสังเกตหลายๆช่วงเวลา
 3. การรายงานตนเอง วิธีการนี้ต้องให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา
 4. เทคนิคจิตนาการวิธีนี้ต้องอาศัยสถานการณ์ ประโยค ภาพ เรื่องแปลกๆ ผู้สอบเห็นแล้วจะมีจินตนาการแล้วนำมาตีความหมาย และตอบ ทำให้รู้ว่ามีเจตคติอย่างไร
 5. การวัดทางสรีระภาพเป็นการวัดด้วยไฟฟ้า เครื่องมือนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้

เฮอร์ล็อก(Hurlock, 1974, p.162) ได้เสนอวิธีวัดเจตคติของแต่ละบุคคล ได้ 3 วิธี คือ

1. ใช้การสังเกต
2. ใช้การสัมภาษณ์
3. ใช้แบบสอบถามวัดเจตคติ

สรุปวิธีวัดเจตคติที่นำมาทำการวิจัยในครั้งนี้คือ การใช้แบบสอบถาม โดยถามเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ ในการวัดเจตคตินั้น จะนำวิธีใดไปใช้ ย่อมขึ้นอยู่กับดุลพินิจว่าจะนำไปใช้กับใคร ในสถานการณ์ใด ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านด้วยกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดเจตคติตามแบบวิธีของลิเคิร์ต(Likert's scale) ซึ่งมีความเหมาะสมกับรายละเอียดเนื้อหา ความยากง่ายของเครื่องมือ ระดับชั้น และวัยของนักเรียน

7. ประเภทของแบบวัดเจตคติ

แบบวัดเจตคติที่นิยมมี 3 ชนิดได้แก่ (เจลิม พักอ่อน, 2546, หน้า 13)

1. แบบของเทอร์สโตน (Thurstone's Scale, 1928, pp.529-554) แบบวัดเจตคติของเทอร์สโตนประกอบด้วยคำถามจำนวนมากเพื่อวัดเจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ระดับของเจตคติหรือความรู้สึกตามแบบของเทอร์สโตน แบ่งออกเป็น 11 ระดับ (scale) เริ่มจากระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) ไปจนถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง (11) ระดับกลางเป็นความรู้สึกไม่แน่ใจ (6) หรืออีกนัยหนึ่ง ความรู้สึกในทางลบมีระดับ 1-5 ความรู้สึกกลางมีระดับ 6 ความรู้สึกในทางบวกมีระดับ 7-11 แต่ละข้อจะมีค่าระดับเจตคติประจำข้อ (scale value : S) ซึ่งได้มาจากการตัดสินของกลุ่มผู้ตัดสิน ซึ่งมีจำนวนประมาณ 50-100 คน การตอบผู้ตอบเลือกข้อความที่เห็นด้วยมากที่สุด จำนวนข้อตามที่กำหนดให้เลือกผู้ตอบได้คะแนนตามค่า S ของข้อที่เลือก

2. แบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) แบบวัดเจตคติของลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อคำถามที่แสดงเจตคติ หรือความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางบวก ในแบบวัดจะต้องประกอบไปด้วยทั้งข้อคำถามทางบวกและทางลบในจำนวนพอๆกัน ระดับเจตคติตามแบบของลิเคิร์ตนิยมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (scale) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถ้าเป็นข้อความทางบวกจะมีคะแนน 54321 (หรือ 43210) ถ้าเป็นข้อความทางลบจะมีคะแนน 12345 (หรือ 01234) เช่นการวัดเจตคติต่อการเรียน การตอบจะให้ผู้ตอบตอบทุกข้อโดยแต่ละข้อเลือกระดับที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุด ผู้ตอบได้คะแนนตามระดับที่เลือกตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ได้เป็นคะแนนเจตคติของผู้นั้น

3. แบบของออสกู๊ด (Osgood's Scale, 1957) แบบวัดเจตคติของออสกู๊ด เรียกกันทั่วไปว่าวิธีหาความแตกต่างของความหมาย (semantic differential method) มีลักษณะคล้ายกับการหาความหมายของมโนทัศน์ ด้วยการกำหนดมโนทัศน์ซึ่งอาจจะเป็นคำ ข้อความ หรือวลีมาให้ตอบด้วยการประเมินจาก 7 ช่อง ตามความหมายของคำศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้ามเป็นคู่ ๆ แต่ละเรื่องที่จะวัดประกอบด้วยคำคุณศัพท์ 3 ประเภท หรือประเภทใดประเภทหนึ่งต่อไป

- 1) คำคุณศัพท์แสดงการประเมิน เช่น ดี-เลว น่ารัก-น่าเกลียด หล่อ-ซีเห่
- 2) คำคุณศัพท์แสดงศักยภาพ เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ หนัก-เบา ใหญ่-เล็ก
- 3) คำคุณศัพท์แสดงการเคลื่อนไหว เช่น ร่าเริง-เศร้าซึม เร็ว-ช้า สว่าง-มืด

ระดับเจตคติหรือความรู้สึกตามแบบของออสกู๊ด นี้ แบ่งเป็น 7 ระดับ คือ 7654321 (หรือ 3210(-1) (-2) (-3)) จากคุณศัพท์ทางบวกไปหาคุณศัพท์ทางลบ การตอบผู้ตอบ ตอบทุกข้อโดยแต่ละข้อเลือกระดับที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุด ผู้ตอบจะได้คะแนนตามระดับที่เลือกตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ได้เป็นคะแนนเจตคติของผู้นั้น

สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ทเพราะประกอบด้วยข้อคำถามที่แสดงเจตคติ หรือความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในแบบวัดต้องมีข้อคำถามทางบวกและทางลบพอๆกัน และมีสเกล 5 ระดับ ผู้ตอบสามารถตอบได้ทุกข้อ ที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุดสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ทเพราะว่าแบบวัดเจตคติจะประกอบด้วยข้อคำถามที่แสดงเจตคติ หรือความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในแบบวัดจะต้องประกอบไปด้วยทั้งข้อคำถามทางบวกหรือทางลบในจำนวนพอๆกันและสเกลแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งเป็นสเกลที่ไม่มากหรือน้อยเกินไป ในการตอบจะให้ผู้ตอบตอบทุกข้อ โดยแต่ละข้อเลือกระดับ ที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุด ผู้ตอบจะได้คะแนนตามระดับที่เลือกตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ได้เป็นคะแนนเจตคติของผู้นั้น

8. เจตคติในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น เจตคติมีบทบาทสำคัญเพราะความสำเร็จในการเรียนขึ้นอยู่กับเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อเจ้าของภาษาด้วย ดังที่ คาร์เซ็น (Krashen, 1982, p.112) กล่าวว่าเจตคติและความถนัดทางภาษาต่างก็เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แต่ไม่ขึ้นต่อกันและกัน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนอาจจะมีเจตคติที่ดีหรือมีความถนัดสูงแต่มีเจตคติในทางลบก็ได้ ซึ่งเจตคตินั้นไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จในการเรียนได้ทั้งนั้น เพราะผู้เรียนบางคนอาจไม่มีความต้องการที่จะเป็นเหมือนเจ้าของภาษา แต่มีความเห็นว่าภาษาอังกฤษนั้นมีประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ทำให้ได้รับรู้แนวคิดใหม่ๆ วิธีการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ ให้ประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น เจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษย่อมมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาของผู้เรียนอย่างแน่นอน

เจลา ประเสริฐสังข์ (2542, หน้า 257) ได้กล่าวถึง แนวทางในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนไว้ ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ทำให้เด็กพอใจและสนุกสนาน
2. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านความคิด ความประพฤติ ระเบียบวินัยตลอดจนการวางตัวในสังคม
3. การสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกหรือได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนด้วย

4. ครูต้องพยายามให้การเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะทั้งนี้การเสริมแรงทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ และเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครูและวิชาที่เรียน

5. ให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง

6. พยายามอธิบายชี้แจงให้เห็นคุณค่าของการเรียน วิชาเรียน และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียน

ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น เจตคติมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนมาก เพราะเป็นได้ทั้งการสนับสนุนและเป็นสิ่งที่กีดขวางการเรียนรู้ ซึ่งมีบุคคลสำคัญได้กล่าวถึงเจตคติต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไว้ ดังนี้

จาโกโรโบวิท(Jakobovits, 1971, p.110) กล่าวว่า การสร้างเจตคติต่อการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น จะต้องคำนึงถึงความต้องการในการประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาของผู้เรียนเจตคติต่อครูผู้สอน ความสนใจในการเรียน และเจตคติต่อวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

ไคลน์ (Klein, 1994, pp.37-38) กล่าวถึง เจตคติเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรับรู้ภาษาที่สอง หากผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาที่สองแล้ว จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากกว่าผู้เรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดี

เวนเดน (Wenden, 1995, pp.52-53) กล่าวว่า เจตคติต่อการเรียนภาษานั้นหากผู้เรียนมีเจตคติในทางบวกก็จะเป็นผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบในการเรียนภาษามากกว่าผู้เรียนที่เจตคติในทางลบต่อการเรียนภาษา

คาร์เชิน (Krashen, 1995, pp.37-38) กล่าวว่า เจตคติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการรับรู้ภาษาที่สองอย่างมาก เพราะเจตคติจะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนได้แม้ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลที่เขาสามารถเข้าใจได้ก็ตาม

สรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น เกิดจากการที่ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจและมองเห็นคุณค่าของภาษาต่างประเทศ จึงให้ความเอาใจใส่ต่อการศึกษารัฐภาษาต่างประเทศ ดังนั้นการจัดประสบการณ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศที่ดี จะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

โสมาวดี โอบาส(2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษเสริมทักษะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของนักเรียนโรงเรียนสุวีวิทยา จังหวัดสระบุรี จำนวน 170 คน ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 92/90 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติตามแผนการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กานดาวัลย์ คุณานนท์วิทยา (2543, หน้า 54) ได้พัฒนาชุดการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนศรีบุญเรืองและโรงเรียนไขศรีปราโมชญานุสรณ์ จำนวน 180 คน และครู 8 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ 96.80/90.86 ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง Days of the week มีประสิทธิภาพ 95.66/90.30

บาหยัน อิมสำราญ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน โดยเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาทักษะการเขียนของตนเอง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชามีส่วนกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเขียนโดยสามารถเรียบเรียงความคิดและนำเสนอผลงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้อีกทางหนึ่ง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ซาเมลล์ (Zamel, 1983, pp.165 -187) ได้วิจัยเปรียบเทียบกระบวนการเขียนของผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเขียนอยู่ในระดับกลาง จำนวน 6 คน ทั้งที่มีทักษะและไม่มีทักษะทางการเขียนของมหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ (University of Massachusetts) พบว่า

1. ผู้เรียนที่มีทักษะการเขียน จะเขียนงานอย่างเป็นกระบวนการ กล่าวคือ ก่อนการเขียนมีการระดมสมอง รวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างความคิด สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความคิดของตนได้ชัดเจนและระหว่างการเขียนมีการตรวจงานเขียนและปรับปรุงงานเขียนซึ่งกันและกัน

2. ผู้เรียนที่ไม่มีทักษะการเขียน สนใจความถูกต้องตัวภาษาและรูปแบบการเขียนมากกว่าเนื้อหาและการเรียบเรียงความคิดที่ต้องการสื่อสาร มีความวิตกกังวลต่อการใช้ไวยากรณ์

หลุยส์ (Louis, 1994, pp.86-90) ได้ทำวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การปรับปรุงการเขียนเรียงความนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่เขตซานฟรานซิสโก ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการเขียน ผลการวิจัยพบว่า การเขียนแบบเน้นกระบวนการ โดยมีผู้สอนให้คำปรึกษาระหว่างกระบวนการ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกันตรวจแก้ไขงานและแสดงความคิดเห็นต่องานเขียนนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงงานช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีแรงจูงใจมากขึ้น ผลจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง พบว่าความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนพัฒนาขึ้น

เคอเทน, และเฮส (Curtain, & Hass, 1995) ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการ และสอนภาษาต่างประเทศกับการสอนเนื้อหาเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็น

ต้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนเกรด 8 ใน Kindergarten ซึ่งในงานวิจัยดังกล่าวได้มีการวางแผนกิจกรรมการสอนภาษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกลมกลืนกับเนื้อหาของบทเรียน กิจกรรมที่เลือกใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยมี 3 หน่วยการเรียนรู้คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับระบบสุริยะ ความสามารถของผู้เรียนด้านพหุปัญญา และการเรียนสถาปัตยกรรมในหัวข้อการวางแผนการก่อสร้าง ผลการวิจัย พบว่า การสอนโดยใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา นั้น ทำให้นักเรียนมีความชำนาญในการใช้ภาษามากขึ้นเพราะมีจุดรวมในการเรียนรู้คือ เนื้อหาสาระเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนนำทักษะทางภาษามาใช้อย่างมีวัตถุประสงค์และมีความหมายมากขึ้น

ดไวค์ (Dwaik, 1997, pp.33-35) ได้วิจัยเกี่ยวกับผลของการรู้คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้คำศัพท์ กับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ
2. ทำนาย หรือพยากรณ์ความเข้าใจในการอ่าน จากความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้โครงสร้างของประโยค กับความเข้าใจในการอ่าน
4. ทำนาย หรือพยากรณ์ความเข้าใจในการอ่าน จากความรู้ด้านโครงสร้างของประโยค

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยคือ นักศึกษาต่างชาติ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 94 คน ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย Hebron ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และโครงสร้างของประโยค มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของประโยค สามารถทำนายความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษได้ ร้อยละ 64 ในขณะที่ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์สามารถทำนายความเข้าใจในการอ่านได้ ร้อยละ 21

ฮาร์ริงตัน (Harrington, 2003, pp.1-6) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเขียน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้สองภาษาคือ ภาษาสเปน-ภาษาอังกฤษในชั้นเรียน การศึกษาที่ใช้สองภาษาในเชิงการถ่ายทอดภาษาในสหรัฐอเมริกาจะวันออกเฉียงเหนือคำถามนำทางการวิจัย มี 3 ข้อคือ

1. สำหรับเด็กที่พูดภาษาสเปนที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองนั้นกระบวนการเขียนเป็นภาษาอังกฤษเหมือนกับกระบวนการเขียนเป็นภาษาสเปนหรือไม่

2. ความคล่องแคล่วในภาษาพูดเป็นภาษาอังกฤษ ส่งผลความคล่องแคล่วในการเขียนเป็นภาษาอังกฤษอย่างไร

3. ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเป็นภาษาสเปนส่งผลต่อการเขียนเป็นภาษาอังกฤษอย่างไร วิธีการศึกษาให้นักเรียนเขียนเรื่องเล่าส่วนตัว 2 เรื่อง และเขียนเรียงความเชิงชักชวน 2 เรื่อง แต่ละเรื่องเป็นแต่ละภาษา รวมทั้งคำตอบของการอ่านเป็นทั้งภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ครูผู้วิจัยและครูอีกสองคน ได้สังเกตและบันทึกเสียงนักเรียน จำนวน 6 คน ในขณะที่

เขียนเรียงความทำการสัมภาษณ์นักเรียนเมื่อเขียนเรียงความเพื่อล้วงเอาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังเกตเห็น รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับนิสัยการเขียนส่วนตัว ทำการถอดคำลงรหัสข้อมูลจากการสังเกตการบันทึกเสียงและการสัมภาษณ์ แล้วศึกษาเป็นรายกรณี และวิเคราะห์ข้ามกรณี ผลจากการวิเคราะห์ให้ได้หลักฐานเพื่อถ่ายทอดทฤษฎีการเรียนรู้หนังสือสองภาษาผู้ร่วมวิจัย (นักเรียน) ในการศึกษาในครั้งนี้โดยรวมได้ใช้กระบวนการและกลยุทธ์เหมือนกันเมื่อเขียนภาษาทั้งสองภาษานี้ ผลของผลผลิตที่เขียนขึ้นชี้แนะว่าด้านการเขียนเชิงความรู้ถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งเหมือนกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเขียนตามโครงสร้างไวยากรณ์เรื่องกาลพอสรุปได้ว่า วิธีการสอนเขียนประโยคไวยากรณ์ให้มีประสิทธิภาพผู้เรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ด้านทักษะการเขียนให้ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ในประโยค ซึ่งการสอนในเรื่องกาล ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นจะต้องมีเทคนิคการสอนหลายวิธี เช่น เทคนิคการเติมคำกริยาให้สมบูรณ์ หรือเทคนิคการเปลี่ยนคำกริยาให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นต้น นอกจากวิธีการสอนแล้วยังมีชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นแบบฝึกทักษะที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกาล (tenses) สำหรับใช้ประกอบการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในเรื่องการใช้ไวยากรณ์ในประโยคให้สูงขึ้น